

СИЛАБУС
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ В
ЮРИСДИКЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Найменування показника	Характеристика дисципліни
Найменування дисципліни	Актуальні проблеми відшкодування моральної шкоди в юрисдикційному процесі України
Галузь знань	08 Право
Напрямок підготовки Спеціальність	081 «Право»
Спеціалізація (якщо є)	
Освітня програма	«Право»
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс навчання	5
Навчальний рік	2021-2022
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма
	2
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредити / 90 годин
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма
	15
	15
	60
Відсоток аудиторного навантаження	33%
Мова викладання	Українська
Форма проміжного контролю	Тестовий зріз знань
Форма підсумкового контролю	Залік

Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета: озброєння студентів університету системою загально-теоретичних та практично-орієнтованих знань, вмінь і навичок відшкодування моральної шкоди в окремих видах юрисдикційного процесу.

Завдання:

- вивчення психологічних закономірностей та властивостей, що є важливими для визначення міри душевних страждань потерпілого (цивільного позивача) при обрахуванні розміру моральної шкоди;

- вивчення психологічних методів і прийомів, що застосовуються для визначення моральної шкоди;

- закріплення навиків самостійного вивчення і аналізу правозастосовної практики у частині відшкодування моральної шкоди.

Передумови вивчення дисципліни: Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми відшкодування моральної шкоди в юрисдикційному процесі України» спрямована на професійну та практичну підготовку майбутнього юриста. Спецкурс «Актуальні проблеми відшкодування моральної шкоди в юрисдикційному процесі України» передбачає перехід від загальних питань, що мають теоретико-методологічне значення, до аналізу та рекомендацій з кримінально-процесуальних, цивільних, адміністративних, господарських процесуальних та психологічних аспектів відшкодування моральної шкоди.

Успішне опанування дисципліни «Актуальні проблеми відшкодування моральної шкоди в юрисдикційному процесі України» базується на знаннях, вміннях та навичках отриманих студентами під час вивчення таких дисциплін: «Психологія», «Філософія права», «Теорія держави та права», «Конституційне право України», «Кримінальне право», «Криміналістика», «Кримінологія», «Судової психіатрія». «Цивільне право», «Цивільний процес» та ін. Отже, міждисциплінарні зв'язки визначаються інтегральним характером навчальної дисципліни, міждисциплінарним дискурсом; тісним зв'язком з комплексом базових та гуманітарних, а також юридичних дисциплін.

Очікувані результати навчання: залучати до процесу визначення моральної шкоди фахівців психологів та вміти чітко формулювати відповідні запитання останньому як експерту чи спеціалісту – психологу.

В результаті вивчення дисципліни студент:

Має оволодіти загальними компетентностями:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність працювати в команді.
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- Здатність реалізувати свої права та свої обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства

та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

- Здатність зберігати та приумножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Оволодіти спеціальними компетентностями:

- Повага до честі і гідності людини як найвищої соціально цінності, розуміння їх правової природи.

- Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

- Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

- Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

- Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

- Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

- Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

- Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

- Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

- Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

Соціально-гуманітарна ерудованість:

- Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

- Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

- Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

- Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

- Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

- Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

Дослідницькі навички:

- Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.
- Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
- Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

Комунікація:

- Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.
- Володіти базовими навичками риторики.
- Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.
- Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

Професійна самоорганізація та використання інформаційних технологій:

- Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності.
- Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.
- Демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності.
- Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.

Праворозуміння:

- Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, психологічних концепцій, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.
- Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права в аспекті визначення моральної шкоди та її психологічного опосередкування.
- Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

Правозастосування:

- Застосовувати набуті психологічні знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані психологічні висновки про міру завданої особі моральної шкоди.
- Готувати проекти необхідних актів застосування спеціальних психологічних знань відповідно до правової ситуації у різних галузях права.
- Надавати консультації щодо можливих способів застосування спеціальних психологічних знань у питаннях відшкодування моральної шкоди.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- 1) категорійно-понятійний апарат дисципліни, її специфіку та закономірності функціонування в сфері суспільно-правових відносин та правової поведінки;
- 2) методи і прийоми відшкодування моральної шкоди;
- 3) підстави призначення та порядок проведення судово-психологічної експертизи моральної шкоди.

вміти:

- 1) скласти процесуальні документи про призначення експертиз моральної шкоди;
- 2) використовувати психологічні чинники ефективної текстуальної та мовної побудови висновку про відшкодування моральної шкоди;
- 3) аналізувати практичні ситуації експертної діяльності, визначення їх психологічних чинників;
- 4) володіти методикою встановлення психологічного контакту, визначення і усунення психологічних бар'єрів; вміннями розуміння вербальних і невербальних чинників спілкування;
- 5) особисто призначати та тлумачити судово-психологічну експертизу, у тому числі – комплексну з визначення моральної шкоди.

Тематика навчальної дисципліни:

Тема 1. Генеза інституту відшкодування моральної шкоди
Тема 2. Відшкодування моральної шкоди в кримінальному судочинстві
Тема 3. Відшкодування моральної шкоди в цивільному судочинстві
Тема 4. Відшкодування моральної шкоди в адміністративному судочинстві
Тема 5. Обрахування розміру моральної шкоди в окремих видах юрисдикційного процесу
Тема 6. Використання та застосування спеціальних психологічних знань при визначенні міри душевних страждань
Тема 7. Юридіко-психологічний аналіз моральної шкоди в окремих видах юрисдикційного процесу
Тема 8. Рішення ЄСПЛ щодо відшкодування моральної шкоди

Система оцінювання:

Форма контролю	Максимальна оцінка одиниці контролю	Кількість заходів	Сума балів
Доповідь на сем. заняттях	5	2	10
Опитування на сем. заняттях	5	6	30
Творчо-пошукова робота	10	1	10
Виконання письмової самостійної роботи	10	1	10

Загальна кількість балів			60
Залік			40
Всього за триместр			100

Поточний контроль: Перевірка на практичних заняттях теоретичних знань і засвоєння практичних навичок, а так само результатів самостійної роботи студентів. Оцінка рівня підготовки студентів здійснюється шляхом: опитування студентів, рішення й аналізу ситуаційних завдань і тестових завдань, контролю засвоєння практичних навичок, написання та захист реферату.

Політика навчальної дисципліни:

Відвідування лекційних занять обов'язкове; активна участь на практичному занятті під час опитування; ініціативність в обговоренні дискусійних тем; своєчасність виконання самостійної роботи. Діяльність здобувачів освіти здійснюється відповідно до Положення про академічну доброчесність https://chmnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2017/06/Polozhennya_pro_akademichnu_dobrocheshnist_Poryadok_perevirki_akademichnih_tekstiv_na_plagiat.pdf

Викладач:

Озерський Ігор Володимирович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного та кримінального права і процесу ЧНУ ім. Петра Могили. Стаж педагогічної діяльності – 23 роки. Кількість виданих наукових праць – 340. В 2004 році захищено дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 19.00.06 – юридична психологія. Тема дисертації: «Взаємодія слідчого з органом дізнання в системі МВС України (організаційно-правовий та психологічний аналіз)». В 2011 році захищено дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 19.00.06 – юридична психологія. Тема дисертації: «Правові та психологічні засади прокурорської діяльності».

Сфера наукових інтересів – психологічне опосередкування права, відшкодування моральної шкоди, філософія права, правнича медіація, психологія, кримінальний процес.